

Πολιτιστικά και άλλα...

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΝΕΑ του Σπύρου Δομαζάκη

Η μουσική στο βωβό κινηματογράφο

Η χρυσή εποχή του βωβού κινηματογράφου συμπίπτει με το ξεκίνημα μιας μόδας όπου πολλοί μουσικοί, κυρίως οι πιανίστες και συνθέτες, δουλεύουν σ' όλους τους χώρους διασκέδασης, θέατρα, μουσικά κλαμπ, αίθουσες κινηματογράφου. Η μουσική είναι παρούσα παντού.

Πολύ περισσότερο από μία ιστορική σύμπτωση, αυτός ο συγχρονισμός μας επιτρέπει να πούμε ότι οι αίθουσες κινηματογράφου ήταν ένα από τα μέρη που άνησε το είδος της αυτοσχεδιαζόμενης μουσικής και να εκφράσουμε μια υπόθεση: Πολλοί από τους πρώτους μουσικούς της τζαζ, κυρίως μαύροι, εξάσκησαν το ταλέντο τους μπροστά στις οθόνες του βωβού κινηματογράφου. Η τζαζ, λοιπόν, γίνεται μια από τις πρώτες ηχητικές διαστάσεις του σινεμά στις ΗΠΑ.

Οι μαύροι μουσικοί συνηθισμένοι να παίζουν πολλές ώρες στις γιορτές, στα σαλόνια και τα καμπαρέ, δεν έχουν κανένα πρόβλημα να προσαρμοθούν στις κινούμενες εικόνες και να κάνουν διάλογο με το ρυθμό της ταινίας. Οι ταινίες που κυρίως επενδύονται απ' αυτό το είδος ζωντανής μουσικής είναι οι κωμωδίες, που είναι το πλέον δημοφιλές κινηματογραφικό είδος. Έτσι οι πιανίστες συνοδεύουν την αχαλίνωτη κίνηση της κωμωδίας *stapstick* των ηθοποιών Μαρκ Σένετ, Χάρολντ Λόιντ, Μπάστερ Κίτον, αλλά και του Τσάρλντ Τσάπλιν.

Η δύναμη και η ταχύτητα του παιχνιδιού ταιριάζουν με την ασταμάτητη φρενιτιδα αυτών των ταινιών. Στην αλληλουχία των εικόνων ανταποκρίνεται η αλληλουχία της μουσικής. Δεν είναι πλέον μια διαδοχή μελωδιών ή τυποποιημένων σκοπών που

υποτίθεται ότι θα εναρμολογηθούν με το κλίμα, αλλά μια προσωπική προσέγγιση, ένα υποκειμενικό αυθόρμητο μουσικό βλέμμα.

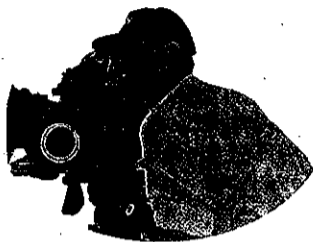
Το πιάνο μεσοκλαβητής μεταξύ οθόνης και αίθουσας είναι το όργανο του Μπουρλέσκ, αλλά επίσης δημιουργός των γκαγκς. Μπορούμε να φανταστούμε το χιούμορ και το *swing* του Φατς Γουόλτερ μπροστά τον ατάραχο Μπάστερ Κίτον ή την ειρωνεία του Κάουντ Μπέισι, όταν απαντά στον Τσάρλντ Τσάπλιν.

Ένας μεγάλος μουσικός, ο Λούις Άρμστογκ διηγείται: «Κάπου κάπου παίζαμε ο Φατς Γουόλτερ και εγώ στη συμφωνική ορχήστρα του Βαντάμ θεάτρου. Ήταν η εποχή του βωβού κινηματογράφου. Παίζαμε ανάμεσα στις ταινίες και κατά τη διάρκεια αυτών. Στο πρόγραμμα πάντα υπήρχε μια εισαγωγή και μετά κάτι πραγματικά hot (καυτό). Πιστέψτε με ζεσταινόταν η αίθουσα».

Τελικά η ποίηση του σινεμά Μπουρλέσκ, που βασίζεται στο σωματικό παίξιμο του ηθοποιού, βρίσκεται στη μουσική τζαζ έναν ιδανικό μεσοκλαβητή, μεταξύ θεατή και εικόνας και μία κοινή αναζήτηση εξίσου απαραίτητη για την επιτυχία του «γκαγκ», όσο και για την ύπαρξη του *swing*.

επί της γης, που απροκάλυπτα προσπαθούν να διεγείρουν συνειδήσεις και να κάμψουν τη Χριστιανική Ορθόδοξη πίστη μέσω του Υιού του Θεού, του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού -για πολλοστή φορά!- δεν φέρονται ενδοιασμών. Αντιθέτως, είναι έμφορτη η παραγωγική τους σκέψη από «ιδέες» και ακατανόητους «στοχασμούς», που πλήτουν καιρία τον αυθορμητισμό του πνεύματος και την άδολη προσφορά του.

Ερωτηματικά αναπάντητα ίσως να δημιουργούνται από άσχετους με την αμιγή λογοτεχνική μορφή κάποιου έργου, όπου μέσα από ανάλογες υπό αμφισβήτηση φράσεις σβήνονται στα βάθη χαμένου χρόνου και στους ατέλειωτους «μπλάμπλαδισμούς» μιας ουτοπίας. Οι υλιστικές προθέσεις μπορεί να ικανοποιούνται πρόσκαιρα, η σωστή σκέψη όμως και το αείζων σοφό πνεύμα δεν κάμπτονται, ούτε επηρεάζονται από παρόμοιες αστήρικτες, συλλογικά, φαντασιώσεις, παθιασμένες παρορμήσεις, προσωπικές αόριστες εκμηδισίες. Οι εμβαθύνοντες αμυγείς στοχασμοί λειτουργούν ως απαράβιαστες κι ανθρώπινες αντιλήψεις και όχι ως «εκ του πονηρού» ασύστολες τοποθετήσεις που στοχεύουν όχι στη διδαχή και την αυτογνωσία, αλλά στο άφθονο χρήμα και την παραμορφωτική, στην έννοιά της, λεκτική απερισκεψία. Η εμπνευματοποίηση διαχρονικών πνευματικών αξιών γίνεται «μπούμεραγκ» για όσους τις δρομολογούν και αλόγιστη τροχοπέδη για όσους άστοχα τα φαντασιοκοπήματά τους τυχόν υιοθετούν. Το ότι στηρίχτηκαν για τα ευφυολογήματά τους σ' ένα πίνιακα διάσημου ζωγράφου, δεν ήταν το επιμελές έναυσμά τους, αλλά το μη αρτημελές έρεισμά τους. (Να περιμένουμε από τους ευφύεις του είδους και τους αναλυτικούς «κώδικες» του Μωάμεθ; Ή μήπως του Βούδα; Υπάρχει άφθονο υλικό. Γιατί, άραγε, δεν τα «διυλίζουν» κι αυτά; Ίδού η απορία...)

Ο ζωγράφος Φραγκίσκος Κάππος ιστορεί την καλλιτεχνική του πορεία

Το Λαογραφικό Μουσείο Αίγινας παρουσίασε, με πρωτοβουλία του Συλλόγου Γυναικών Αίγινας, στην αίθουσα εκθέσεών του, το έργο των τελευταίων χρόνων του γνωστού Αιγινίτη ζωγράφου **Φραγκίσκου Κάππου**.

Ο ζωγράφος στις 13 Ιουνίου μίλησε με τον γνωστό γραφικό του τρόπο για την καλλιτεχνική του διαδρομή μέχρι σήμερα. Και είπε:

«Με την ευκαιρία αυτή της έκθεσης θα ήθελα να πω δυο γεγονότα, που σημάδεψαν το καλλιτεχνικό μου έργο.

Γύρω από το 1958 εργαζόμουν σαν βοηθός του Γιάννη Τσαρούχη στη σκηνογραφία. Δηλαδή έπλενα τα πινέλα και έβαφα σκηνογραφικά φόντα. Η ζωγραφική μου παιδεία ήταν ελάχιστη. Απλά παρακολουθούσα μαθήματα σκηνογραφίας σε μια μέτρια ελληνική σχολή. Εργαζόμαστε -τα σκηνικά είχε σχεδιάσει ο Τσαρούχης- στο στούντιο της Φίνος Φιλμ, όπου ο Μιχάλης Κακογιάννης σκηνοθετούσε το έργο «Το τελευταίο ψέμα» με το Γιώργο Παππά και την Έλλη Λαμπέτη. Οπερατέρ ήταν ένας διάσημος Εγγλέζος -Γουόσλασλν ή κάπως έτσι λεγόταν- δεν θυμάμαι. Αυτός είδε έναν πίνακά μου με μοντέρνα τάχα νοοτροπία, ούτε και εγώ δεν καταλάβαινα τι ήταν και θέλησε να τον αγοράσει. Με τιμή που όρισε ο ίδιος ο Τσαρούχης -πενήντα δραχμές- του τον έδωσα. Παρ' όλο που μετέτρεψα τις πενήντα δραχμές σε φασολάδες -έβγαίναν αρκετές- ενίωσα ενοχές. Πίστεψα ότι κάποιον είχα κοροϊδέψει. Από τότε υιοθέτησα μια αρχή: τίποτα από αυτά που κάνω να μην ξεπερνούν τη δυνατότητα του πνευματικού μου ελέγχου και βέβαια το βεληνεκές του πνεύματός μου.

Το δεύτερο γεγονός ήταν όταν έγινα ένας καλός τεχνίτης - καλλιτέχνης στο Εθνικό Θέατρο απέκτησα μια Κυριακάτικη συνήθεια. Πήγαινα με το φίλο μου, γνωστό αντικέρ Γιάννη Μπενάκη -τόρα δεν υπάρχει στη ζωή- στο Μοναστηράκι. Κάποιος είχε σταβαγμένα μέσα σ' ένα κλουβί αγριόπουλα. Δηλαδή καρδερίνες, φλώρους, σκαρθάκια και τα πουλούσε. Ρωτάγαμε πόσο κάνει το ένα, μετά τα αγοράζαμε όλα και ένα ένα τα αφήναμε ελεύθερα να πετάξουν στο δεντρόφυτο χώρο γύρω από την Ακρόπολη.

Κάποια Κυριακή πούλησα το διθέσιο σπορ καμπριολέ αυτοκίνητό μου -με το οποίο ερχόμουν συχνά στην Αίγινα- σε μια ηλικιωμένη κυρία, που ήθελε να εντυπωσιάσει μ' αυτό τον νεαρό εραστή της.

Εγκατέλειπα το Εθνικό και επιχειρήσα ένα γύρο αλπτείας στην Ευρώπη.

Το 1980 εγκαταστάθηκα στην Αίγινα. Έγινα οπαδός του αργού πολιτισμού και εκθρός των μεταλλαγμένων ανθρώπων και προϊόντων. Η Αίγινα, η πατρίδα μου με τη φιλόξενη φύση της με αγκάλιασε. Οι συμπατριώτες μου και οι φίλοι μου έδειξαν κατανόηση και στοργή και εγώ για ανταπόδοση, όπως λέει ο ποιητής -αυτός μιλάει για την ελπίδα- έκλεισα στην Αίγινα στο θαλάμι της καρδιάς μου και τη σεργιανίζω ακούραστα μέσα στον κήπο σαν γυναίκα, σαν μάνα, σαν αδελφή».

Διευκρίνιση

Κάθε κείμενο που υπογράφεται και δημοσιεύεται στη ΜΑΧΗ δεν εκφράζει αναγκαία την άποψη της εφημερίδας.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

«Κώδικες» και αμφιβολίες...

Της **ΕΥΗΣ ΠΑΠΑΛΗΜΑ**

«Φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντας» (Βάκων). Τώρα, τι σόι δώρα μπορούν να «φέρουν» μερικοί που θέτουν υπό αμφισβήτηση διαχρονικές πνευματικές και μάλιστα χριστιανικές αξίες, είναι απορίας άξιον... Το μόνο που «έφεραν» μέχρι στιγμής είναι άφθονο κρήμα στον εαυτό τους, μαζί με άναρθρες κραυγές αμφισβητήσεων από ορισμένους ανανώστες τους. Μάλλον με διλήμματα και ανυπόστατες στην ουσία αμφιβολίες, αλλά και εσκεμμένες αντιχριστιανικές προπαγάνδας μοιάζουν όλα ετούτα τα εκσυγχρονισμένα και καταλυτικά συγγραφικά τετρίπια. Να δεχθούμε ότι πρόκειται για νοσηρή υπερβολική περιέργεια: «Όποιος ασχολείται με τ'άξια πράγματα, αρρωσταίνει από την περιέργειά του» (Ευκλείδης Μεγαρεύς).

Η ανίχνευση και η αναζήτηση είναι ωφέλιμες όταν έχουν ένα θετικό ουμανιστικό σκοπό ή κάποια άμεση σχέση με την εξέλιξη των πραγμάτων «επί τα βελτίω» και «επί τα κρείττονα» γενικότερα. «Μεσοτ σέλερ» μπορεί να είναι εκείνο το βιβλίο που «πουλάει», κατά την εμπορική έκφραση, δεν είναι όμως πάντα εκείνο που πείθει ούτε εκείνο που ουσιαστικά και θετικά χειραγωγεί. Δημιουργήθηκε ένας ασφυκτικός κλοιός αμφιβολιών, μέσα στον οποίο εγκλωβίστηκαν οι ίδιοι εκείνοι που δημιούργησαν δυσπιστίας παρεκτροπές και χάθηκαν στον κυκεώνα ακατάσχετης φλυαρίας. Οι διάφοροι ανευθυνούπευθνο

